שם: _____ כיתה: _____

לסרטון (דקה)

אֵין הַנַּחְתּוֹם מֵעִיד עַל עִסָּתוֹ

ניסוח מאוחר, על בסיס מדרש

במשפט אחד: מי שיצר משהו לא יכול לשפוט אותו בהגינות. כדאי שאחרים יגידו אם זה טוב.

1 מתחו קו בין המילה לפירוש שלה

נַחְתּוֹם	● הבצק לפני האפייה
מֵעִיד	● אופה, מי שמכין לחם
עִסָּה	● מספר ומעיד על משהו

2 השלימו את הפתגם

אין הנחתום _____

3 מי יכול לדעת?

מי כדאי לשאול כדי לדעת אם משהו באמת טוב?

המצב	מי מספר	מי שואלים
מסעדה חדשה	**הבעלים שלה**	----------
משחק חדש	**המפתח של המשחק**	----------
ספר	**הסופר**	----------

ועכשיו אתם:

מי מספר: ----------

מי שואלים: ----------

למורה

אין הנחתום מעיד על עיסתו

לסרטון

מתאים ל: כיתות ד'–ח' **זמן:** כ-20 דקות

מטרת השיעור: להבין למה כדאי לשמוע דעה ממי שאינו צד בעניין.

מהלך מוצע

1. **צפייה בסרטון (דקה).** סורקים את קוד ה-QR או נכנסים לעמוד באתר.
2. **דיון (5 דקות)**
   - איך מרגישה מחמאה שמקבלים מאחרים, לעומת שבח שאנחנו נותנים לעצמנו?
   - מתי כן כדאי להגיד "השקעתי בזה"?
   - למה בתחרות מחליטים שופטים או קהל, ולא המתחרים עצמם?
3. **ביקורת מאחרים (5 דקות).** כל אחד ואחת מכינים משהו קטן (ציור, שיר, משפט) ומראים לחבר. החבר אומר מה מצא חן בעיניו ומה אפשר לשפר. בסוף משווים: מה אמרנו על העבודה לפני, ומה שמענו אחרי?
4. **דף העבודה (5–10 דקות).**

רקע

הביטוי מגיע מחז"ל, חכמינו זיכרונם לברכה, אבל הניסוח שאנחנו אומרים היום מאוחר יותר. במדרש בראשית רבה יש משפט קרוב, והוא מפתיע:

> **עֲלוּבָה הִיא הָעִסָּה שֶׁנַּחְתּוֹמָהּ מֵעִיד עָלֶיהָ שֶׁהִיא רָעָה** (בראשית רבה לד, י)

כלומר: מסכן הבצק שהאופה שלו עצמו אומר עליו שהוא רע. שם הרעיון הפוך: אם אפילו האופה אומר שהבצק שלו גרוע, זו עדות חזקה מאוד. בביטוי של היום הרעיון התהפך: אופה תמיד ישבח את הבצק שלו, ולכן קשה לסמוך עליו. גם בספר משלי יש משפט עם אותו מסר: "יְהַלֶּלְךָ זָר וְלֹא פִיךָ" (משלי כז, ב), כלומר שאחרים ישבחו אותך ולא הפה שלך.

תשובות

- **1:** נַחְתּוֹם = אופה, מי שמכין לחם • מֵעִיד = מספר ומעיד על משהו • עִסָּה = הבצק לפני האפייה
- **2:** מעיד על עיסתו

3: דוגמאות לתשובות (אין נוסח אחד נכון)

- אנשים שכבר אכלו שם.
- ביקורות של שחקנים.
- קוראים וחברים.

פתגמים קרובים באתר

די לחכימא ברמיזא • ברחל בתך הקטנה • כל הפוסל במומו פוסל